

Siun
SOTE

Yhteneväiset työ- ja toimintakyvyn mittarit ja menetelmät osatyökykyisen ihmisen palvelupolulla

Pohjois-Karjalassa
Palvelun aikainen toiminta ja toiseen palveluun
ohjautuminen (Työpajasarjan 3.työpaja)

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja
terveyspalvelujen kuntayhtymä

www.siunsote.fi

Tulossa Siun soten työkykyohjelman webinaari: Työkykyä tukemassa-näkökulmia monialaiseen yhteistyöhön 25.3.2022

Työkykyä tukemassa-näkökulmia monialaiseen yhteistyöhön **25.3..2022 klo 8:15 - 12:00**

- Teams-livesiimaus, ilmainen

Puheenvuorot:

- Ylilääkäri Anu Niemi, THL: Sotekeskus-kokonaisuuden näkökulma - mitä oli ennen ja mitä on nyt?
- Erityisasiantuntija Kirsi Unkila, Työterveyslaitos: Monialaisen työkyvynarvion näkökulma
- Työterveyshuollon dosentti Kari-Pekka Martimo, Ilmarinen: Työkykyriskien ennakointi, työeläkelaitoksen näkökulma
- Kokemusasiantuntijan puheenvuoro
- Lopuksi paneelikeskustelu asiakascase:t asiantuntijaosallistujin.
- Lisätietoja ja ilmoittautuminen: [Tapahtumakalenteri - siunsote.fi](https://www.siunsote.fi/tapahtumakalenteri)

Tervetuloa!

Ohjelma:

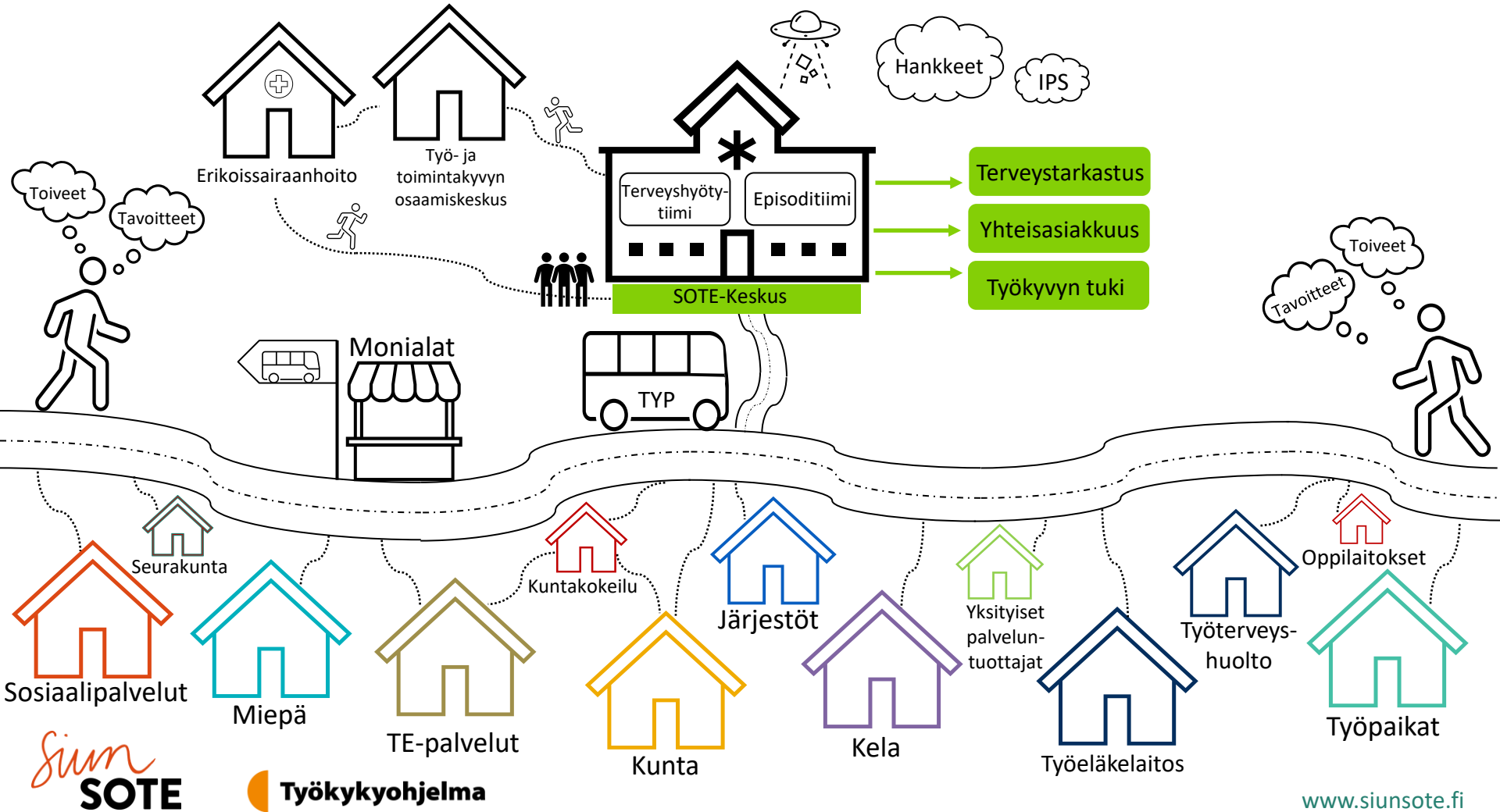
- 13:00 Tervetuloa työpajaan
Osallistujien esittäytyminen auditoriokuvana
Alustusta aiheeseen: Asiakkaan palvelun alkaminen ja toiseen palveluun ohjautuminen
- 13:20 Pienryhmien aiheiden esittely
Asiakkaan itsenäisesti käytettävät mahdollisuudet:
Omaolon valmennukset ja Mielenterveystalon omahoito
- 13:30 Pienryhmätyöskentelyä
- 14.20 Yhteinen koonti ja ryhmien esittely n. 7 min/teema
- 14:50 Työpajasarjan jatko
Työympäristössä tapahtuvan työkyvyn mittari –työpajan aikataulu
- 15:00 Työpaja päättyy

Osallistujien esittelykierros

- Auditoriokuva

Käsitteet:

- **Toimintakyky (Fyysinen, psyykkinen, kognitiivinen ja sosiaalinen)**
  - Toimintakyky tarkoittaa ihmisen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia edellytyksiä selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista –työstä, opiskelusta, vapaa-ajasta ja harrastuksista, itsestä ja toisista huolehtimista –siinä ympäristössä, jossa hän elää.
  - Riittävä ja yksilöllinen tieto asiakkaan toimintakyvystä auttaa ammattilaista edistämään yksilön toimintakykyä, itsenäistä selviytymistä, osallistumismahdollisuuksia, työ- ja opiskelukykyä, työllistymistä ja työssä jatkamista
- **Työkyky (Kyky tehdä työtä tai suoriutua omassa työtehtävässään)**
  - Työkyky tulkitaan ensi sijassa yksilölliseksi, ihmisen terveyteen ja toimintakykyyn liittyväksi ominaisuudeksi, jota voidaan parhaiten arvioida kliinisin keinoin.
  - Työkyvyn edistämisen kontekstissa kiinnostus on puolestaan niissä tekijöissä tai olosuhteissa, joihin vaikuttamalla henkilön työssä selviytymistä voidaan parantaa.
- **Työ- ja toimintakyvyn mittari**
- **Työ- ja toimintakyvyn menetelmä**

Kertauksena 1-2.työpajasta

- Asiakas on samanaikaisesti asiakkuudessa monessa mökissä/toimijalla ja tarvitaan tiedon jakamisen toimintatapoja
- Asiakkaan tilanteen kartoittamisessa tai palvelutarpeenarvioinnissa käytetään tietojärjestelmän otsikkokenttiä ja mittareina mm. Tutka, kykyviisari, RAI-mittari, WHOQOL-BREF –elämänlaatumittari (myös osana omaolon Hyvinvointitarkastusta)
- Todettiin, että alkutilanteen selvittämisen osaksi soveltuisi kykyviisarin b4 kysymys:

(B4)* Oletetaan, että työkykyysi on parhaimmillaan saanut 10 pistettä. Minkä pistemäärän antaisit nykyiselle työkyvyillesi? Jos et ole tällä hetkellä töissä, arvioi viimeisintä työtäsi tai ammattisi vaatimuksia. Jos sinulla ei ole ammattia, arvioi tilannettasi suhteessa siihen mitä haluaisit työksesi tehdä.

0 = en pysty
lainkaan työhön

10 = työkykyeni on
parhaimmillaan

Palveluprosessi

Tilanteen
kartoittaminen,
palvelutarpeen-
arvioiminen ja
tavoitteen
kirkastaminen

Sopivien
palveluiden
löytäminen ja
palveluihin ohjaus

Palveluissa
oleminen,
arviointi ja
seuranta

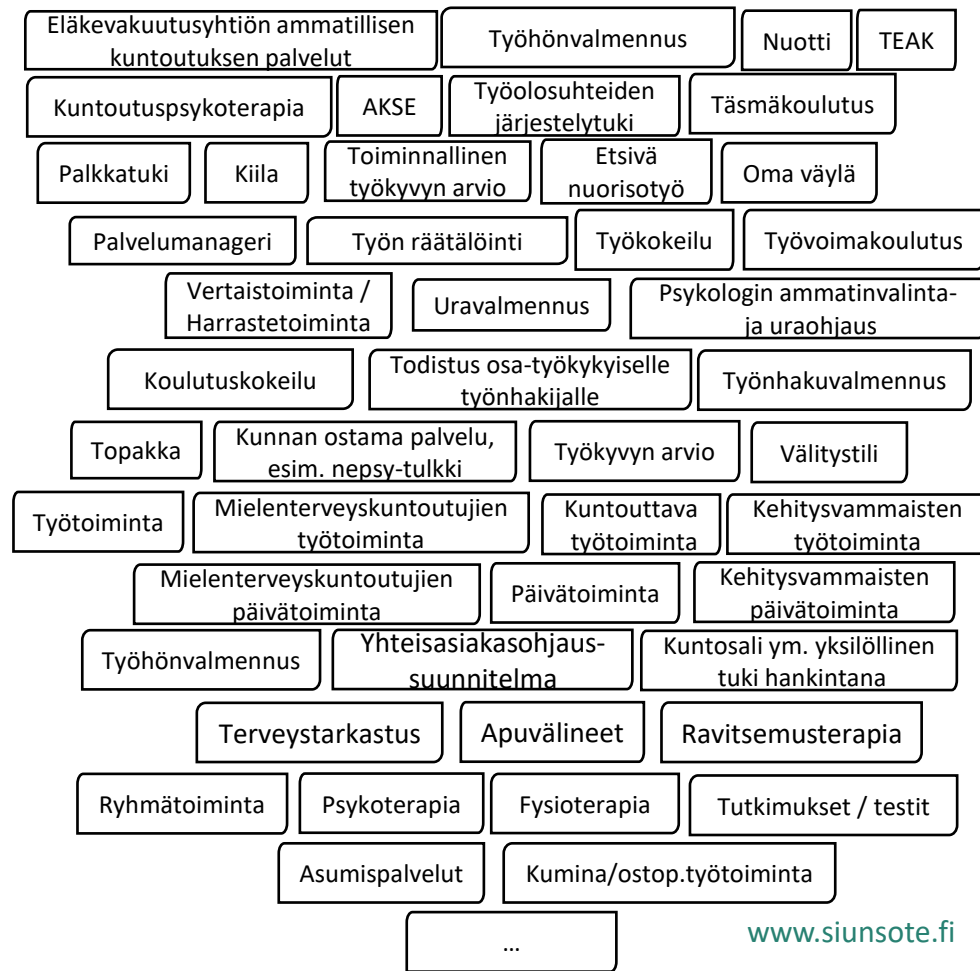
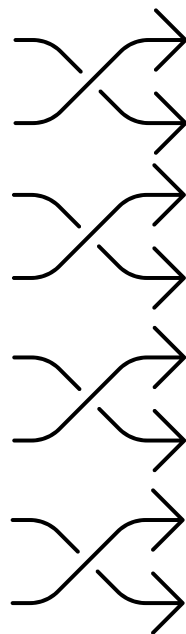
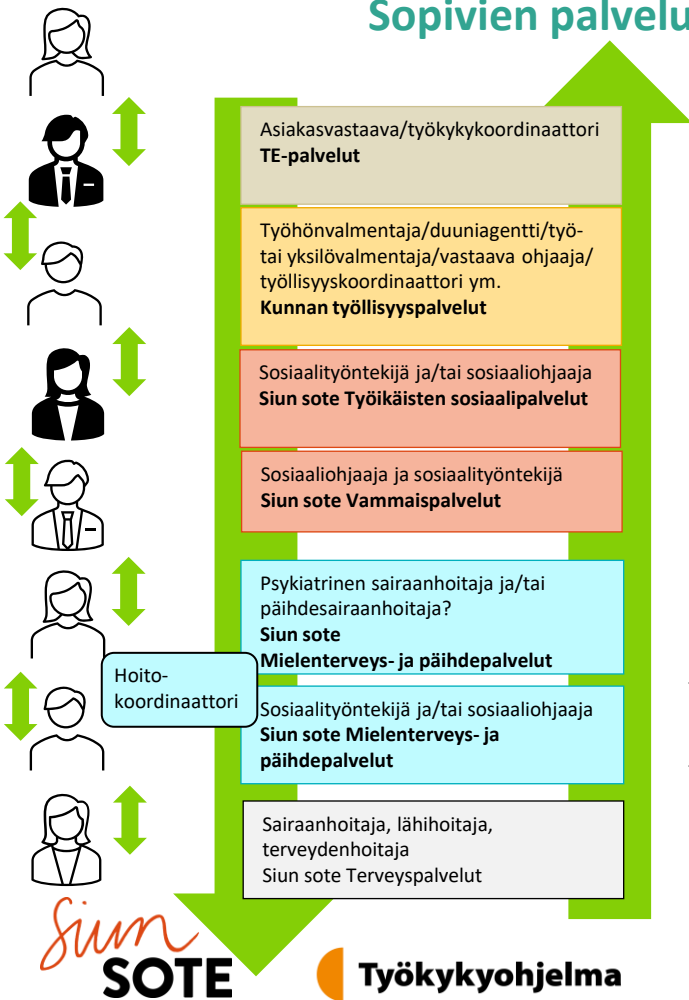

Työ-, opiskelu tai
osallisuus toteutuu –
palvelut päättyvät

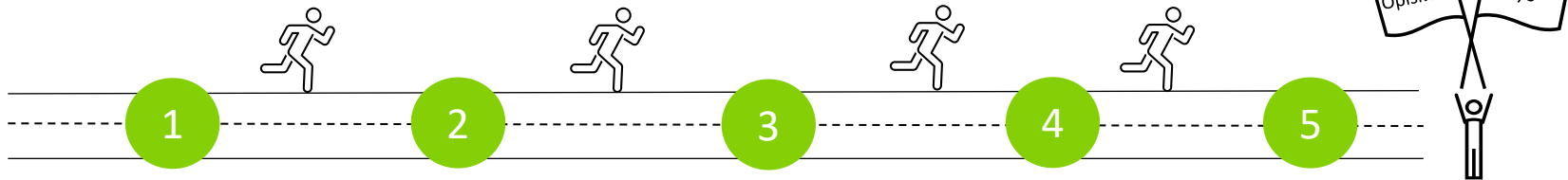

Työ-, opiskelu tai
osallisuus toteutuu –
palvelut jatkuvat

Sopivien palveluiden löytäminen ja palveluihin ohjaus

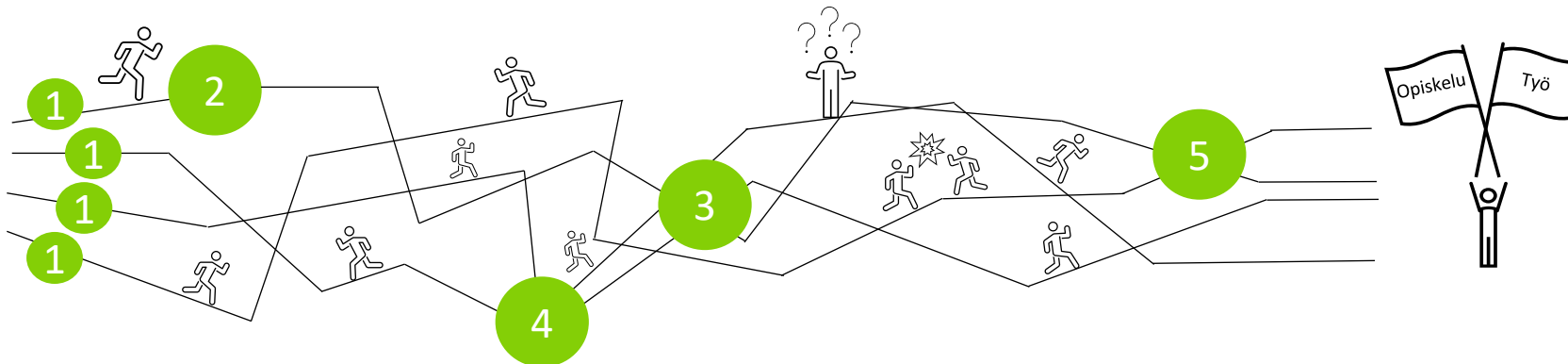
Pouta

Puro

Myrsky

Pienryhmätyöskentely:

- Teema 1 Työhönvalmennus: Työhönvalmennuksen asiakas, jolla asberger haastaa itsenäisen työnsaamisen
- Teema 2 Oppilaitoksesta valmistuva: Valmistuva opiskelija, jolla fyysinen rajoite ja jännittäminen haastavat itsenäisen työnsaannin - asuu vanhempiensa kanssa
- Teema 3 Akse: Asiakas on tulossa ammatilliseen kuntoutus selvitykseen (akse) ja on samanaikaisesti työtoiminnassa, kuntouttavassa työtoiminnassa tai työkokeilussa
- Teema 4 Työtoiminta: Asiakas on tulossa työtoimintaan tai kuntouttavaan työtoimintaan

Itsenäisesti käytettäväksi työkyvyn tueksi:

- Oma-olon valmennukset:
  - Alkoholinkäytön vähentäminen
  - Arjen harmituksen vähentäminen
  - Lapsiperheiden valmennusohjelma
  - Liikuntaohjelma terveysliikkuville
  - Painonhallinta
  - Positiivinen vuorovaikutus parisuhteessa –valmennusohjelma
  - Ristiriitojen ratkaisu parisuhteessa –valmennusohjelma
  - Terveyttä edistävä ravinto –valmennus
  - Tupakoinnin lopettamisen valmennusohjelma
  - Univalmennus

Itsenäisesti käytettäväksi työkyvyn tueksi:

- Tiettyyn teemaan liittyen koottuja omahoidon tietoa ja harjoituksia esim. Mielenterveystalon omahoito: (muutamia näistä myös eri kielillä)
  - Aggression tunteen omahoito
  - Ahdistuksen omahoito
  - Ahdistuksen kesyttäminen - työkaluja vanhemmille
  - Epävakauden omahoito
  - Eron omahoito
  - Irti ahminnasta
  - Juomisen hallinta
  - Koronavirukseen liittyvän huolen ja epävarmuuden sietäminen
  - Masennuksen omahoito
  - Mustasukkaisuuden omahoito
  - Pakko-oireiden omahoito
  - Paniikin omahoito
  - Parisuhteen omahoito
  - Seksuaalinen kiinnostus lapsiin –omahoito
  - Sosiaalisen jännittämisen omahoito
  - Seksuaalisuuden omahoito
  - Selma –oma-apuohjelma traumaattisiin kriiseihin
  - Sosiaalisen jännittämisen omahoito
  - Sodan uhkaan ja liittyvän huolen ja epävarmuuden sietäminen
  - Takaisin työhön omahoito
  - Taloudellisen ahdingon omahoito
  - Tukea sukupuoli identiteetin jäsentämiseen
  - Tukea syömishäiriöön sairastuneen läheisille
  - Tunnelukkojen omahoito
  - Tyyni –hyväksyvä tietoinen läsnäolo
  - Työkaluja mielen hyvinvointiin
  - Unettomuuden omahoito
  - Uupumuksen omahoito
  - Vapaaksi viiltelystä omahoito –ohjelma

Pienryhmätyöskentely:

- Teema 1 Työhönvalmennus: Työhönvalmennuksen asiakas, jolla asberger haastaa itsenäisen työnsaamisen
- Teema 2 Oppilaitoksesta valmistuva: Valmistuva opiskelija, jolla fyysinen rajoite ja jännittäminen haastavat itsenäisen työnsaannin - asuu vanhempiensa kanssa
- Teema 3 Akse: Asiakas on tulossa ammatilliseen kuntoutus selvitykseen (akse) ja on samanaikaisesti työtoiminnassa, kuntouttavassa työtoiminnassa tai työkokeilussa
- Teema 4 Työtoiminta: Asiakas on tulossa työtoimintaan tai kuntouttavaan työtoimintaan

Pienryhmätyöskentely:

- Kalamaljatyylinen työskentely: Keskustelijoille toiveena kameran käyttö
- 45 minuuttia:
  - 15 minuuttia ensimmäiset 3-4 keskustelevat aiheesta
    - Muut kirjaavat huomioitaan ja kommentteja chat-kenttään
  - 15 minuuttia toiset 3-4 tulevat keskustelemaan aiheesta
    - Muut kirjaavat huomioitaan ja kommentteja chat-kenttään
  - 15 minuuttia yhteistä keskustelua ja kirjataan tärkeimmät huomiot ja kysymysten vastaukset

Teema 1: Työhönvalmennuksen asiakas

– Asberger haastaa itsenäisen työnsaamisen

Peilatkaa omaan työhönne, mutta kuvitelkaa tilannetta myös siten, että työhönvalmennus olisi täysin ”ostopalvelu” tai esim. Kelan TEAK-työhönvalmennus ilman Ammatillista kuntoutuspalvelusta ja te olisitte siellä töissä

- Palvelun alkaessa: Mitä tietoa olemme saaneet asiakkaan palvelutarpeen arvioinnista tai tilanteenkartoituksesta ja keneltä olemme tiedot saaneet
  - Jos tiedot eivät ole riittävät, niin mitä tietoa tulisi saada?
- Palvelun aikana: Mitä työmenetelmiä tai mittareita käytämme työhönvalmennuksen prosessin eri vaiheissa
  - Mitä työvälineitä käytän työhönvalmennuksessa tukena?
  - Voisinko hyödyntää omaolon tai mielenterveystalon omahoito –työvälineitä?
- Palvelusta poistuesssa tai aikana: Mitä työ- ja toimintakykytietoa työhönvalmennuksesta toimitan muille? Kenelle?
  - Toimisiko jonkun kohdalla yhteispalaveri ja yhteinen suunnitelma?

Teema 2: Valmistuva opiskelija, jolla fyysinen rajoite ja jännittäminen haastavat itsenäisen työsaannin - asuu vanhempiensa kanssa

Peilatkaa oikeaan tilanteeseen ja soveltakaa omaan asiakasryhmäänne esim. työmarkkinatuella oleva kehitysvammainen

- Opiskelun aikana: Mitä tietoa olemme opiskelun ja harjoittelujen aikana saaneet opiskelijan työ- ja toimintakyvystä ja millä mittareilla? Mitä tukipalveluita opiskelija on tarvinnut?
- Opiskelun päättyessä: Miten turvaamme tarvittavan tuen jatkoksi ja siirrämme työ- ja toimintakykytiedot?
  - Kenelle toimijoille (työllisyys- ja sote-palvelut) tietojen tulisi siirtyä ja miten?
  - Toimisiko jonkun kohdalla yhteispalaveri ja yhteinen suunnitelma?
- Opiskelun alkaessa: Entä jos kyseessä olisikin opiskelupaikan saanut ihminen, jonka työhönvalmennuksessa/työtoiminnassa/työkokeilussa on ilmennyt fyysinen rajoite ja jännittäminen
  - Kuinka opiskelija saa tarvitsemansa tuen opintojen alussa? Miten työ- ja toimintakykytieto siirtyy muilta toimijoilta oppilaitokselle?

Teema 3: Asiakas on tulossa ammatilliseen kuntoutus- selvitykseen (akse) ja on samanaikaisesti työtoiminnassa, kuntouttavassa työtoiminnassa tai työkokeilussa

- Palvelun alkaessa: Mitä tietoa olemme saaneet asiakkaan palvelutarpeen arvioinnista tai tilanteen kartoituksesta ja keneltä olemme tiedot saaneet
  - Jos tiedot eivät ole riittävät, niin mikä tieto edistäisi aksen toteutusta?
- Palvelun alkaessa ja aikana: Mitä työkokeilun, työtoiminnan tai kuntouttavan työtoiminnan aikaista työ- ja toimintakykytietoa hyödynnetään tai voisi hyödyntää osana ammatillista kuntoutusselvitystä? Miten tietoa voisi saada ja keneltä?
  - Toimisiko jonkun kohdalla yhteispalaveri ja yhteinen suunnitelma?
- Palvelun aikana ja päättyessä: Mitä työ- ja toimintakykytietoa ammatillisen kuntoutusselvityksen aikana kerätään ja miten mittaritieto (esim. elämänlaatumittari) siirtyy asiakkaan muille verkoston toimijoille?
  - Mitä työvälineitä käytän Ammatillisen kuntoutuksen aikana/tukena?
  - Voisiko hyödyntää omaolon tai mielenterveystalon omahoito –työvälineitä?

Teema 4: Asiakas on tulossa työtoimintaan tai kuntouttavaan työtoimintaan

Peilatkaa omaan työhönne, mutta kuvitelkaa tilannetta myös siten, että työtoiminta olisi täysin ”ostopalvelu” esim. työtoiminnan tuottaisi yksityinen palveluntuottaja tai järjestö ja te olisitte siellä töissä

- Palvelun alkaessa: Mitä tietoa olemme saaneet asiakkaan palvelutarpeen arvioinnista tai tilanteenkartoituksesta ja keneltä olemme tiedot saaneet
  - Jos tiedot eivät ole riittävät, niin mikä tieto edistäisi työtoiminnan toteutusta?
- Palvelun aikana: Mitä työ- ja toimintakykytietoa työtoiminnan aikana kerätään ja miten mittaritieto (esim. elämänlaatumittari) siirtyy asiakkaan muille verkoston toimijoille?
  - Mitä työvälineitä käytän työtoiminnan tukena?
  - Voisinko hyödyntää omaolon tai mielenterveystalon omahoito –työvälineitä?
- Palvelun aikana ja päättyessä: Mitä työ- ja toimintakykytietoa työhönvalmennuksesta toimitan muille? Kenelle?
  - Toimisiko jonkun kohdalla yhteispalaveri ja yhteinen suunnitelma?

Yhteinen keskustelu

- Kirjatkaa keitä toimijoita teidän ryhmässänne oli
- Kirjatkaa vastauksia pienryhmänne kysymyksiin
- Nostakaa keskustelussa esille tärkeimmät huomiot esim.
  - Mitä hyviä työmenetelmiä tai mittareita löytyi
  - Mitä hyviä käytänteitä sovittiin
  - Mitä erityishuomioita tehtiin

Työympäristössä tapahtuvan työ- ja toimintakyvyn mittarin/havainnointikohteiden rakentaminen työryhmä:

Topakka –hankkeen ja muiden toimijoiden kanssa yhteistyössä:

- 1.3.2022 klo 14-15.30
- 31.3.2022 klo 9-10.30
- 11.4.2022 klo 14-15.30

Voit ilmoittaa halukkuutesi osallistua työryhmän toimintaan ilmoittamalla asiasta virpi.koponen@siunsote.fi

Tapaamiset toteutetaan TEAMS-palavereina ja mukaan kehittämistyöhön on ilmoittautuneita ainakin: P-K:n mielenterveydentuki ry:n, Honkalampi-säätiön, TE-palveluiden, Kontiolahden ja kunnan työllisyyspalveluiden, IPS-hankkeen työntekijä ja opiskelijaedustaja. Työryhmän tapaamisten jatko sovitaan tarpeen mukaan.

Työ ja toimintakyvyn mittarit ja menetelmät-työpajasarja

21.4.2022 klo 13-15 Työympäristössä tapahtuva työ- ja toimintakyvyn kuvaaminen.

- Millaisilla yhteisesti sovituilla asioilla/seurantakohteilla työympäristössä tapahtuvaa työkykyä kuvataan?
- Miten ihminen itse voi seurata omaa työkykyään?

17.5.2022 klo 13-15 Työkyvyn arvioinnin koottu tieto.

- Miten saisimme palvelupolulla kerätyt tiedot yhdistettyä ja rakennettua yhteinen työkyvyn arviointi?
- Miten minun keräämäni tieto siirtyy yhteisesti käytettäväksi?
- Mitä ja miten ihminen itse voi seurata ja kerätä hänen työ- ja toimintakykyyn liittyvää tietoa?

Työhönvalmennuksen työpajasarja jatko

12.4.2022 klo 13-15 Työpaikalla tapahtuva työhönvalmennus

- Miten työtehtäviä räätälöidään ja muokataan osatyökykyiselle soveltuvaksi?
- Mitä on toiminnallinen työ- ja toimintakyvyn arviointi työhönvalmennuksessa?

12.5.2022 klo 13-15 Teema tarkentuu aiempien työpajan sisältöjen pohjalta

Yhteinen koontiseminaari

- **7.6.2022 klo 13-15**
- Työhönvalmennuksen ja Työ- ja toimintakyvyn mittareiden ja menetelmät.
- Julkaistaan ja esitellään työpajasarjan aikana yhteisesti sovittuja toimintatapoja, työmenetelmiä ja käytettäviä mittareita.

Aurinkoista
kevättalvea!
Kiitos!